

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 24.

DRÁMA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK (30 PONT)

Feladatonként a pontszámot nem kell kerekíteni.

Ha az Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok összpontszáma egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

SZÜLŐK ÉS GYEREKEK

- 1. Az alábbi drámarészletekben gyermekek vitáznak apjukkal és/vagy anyjukkal. Nevezze meg a szerzőt és a művet! (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)**

- a) Szophoklész: Antigoné
- b) Shakespeare: Romeo és Júlia
- c) Örkény István: Tóték

- 2. Fogalmazza meg egy-egy mondatban, hogyan változik meg ez a szülő-gyerek viszony a mű folyamán! (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)**

- a) Pl.: A fiúi tiszteletet és az észérvekkel való meggyőzés szándékát egyre inkább felváltja a kétségbeesett düh és önpusztító indulat. Ennek eredménye Haimón öngyilkossága is.
- b) Pl.: A kezdeti barátságos viszonyt Júlia ellenszegülése apja akaratának (gyors házasság Paris-szal) súlyosan megrontja. A szülői dühöt csak a Júlia vélt halála utáni kétségbeesés csillapítja, mely csak a valódi halál után változik megbánássá.
- c) Pl.: A kezdeti gyermeki imádat apja iránt Ágikában már az Őrnagy megérkezése után csökken, majd fokozatosan elpártol apjától, és magára hagyva őt, anyjával együtt az Őrnagy kiszolgálóivá válnak Tóttal szemben.
(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

SZÍNHÁZI NÉZŐ BESZÉL...

- 3. Nevezze meg, melyik színháztörténeti korszak színházának nézője írhatta volna az alábbi gondolatokat! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)**

- a) ókori görög színház
- b) francia klasszicista színház

- 4. Fogalmazzon 3-4 mondatban egy hasonló szöveget, melyet az angol reneszánsz színház nézője írhatott volna! (2 pont)**

Pl.: A kör vagy sokszög alakú, bástya formájú, felül nyitott épületek egyre nagyobb számban jelentek meg a Temze partján. A 10-12 főből álló társulatok részvényes alapon és mecénatúra támogatásával működtek. Az előadás délután, gyorsan pergő ritmusban, szünet nélkül folyt. A színpadon csak férfi szereplők játszottak.
(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

ELMÉLETBEN

- 5. Tegye helyükre az összekeveredett mondatokat Bertolt Brecht az epikus színház és a drámai színház jellemző táblázatában! Írja a mondatok sorszámát a táblázat megfelelő részébe! (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)**

A színház epikus formája	A színház drámai formája
2.	1.
3.	4.
6.	5.

GYAKORLATBAN

- 6. Az alábbi fényképen Sztanyiszlavszkij egy rendezésének egy jelenete látható. Írjon két olyan állítást a képről, amelyben megmutatkoznak a kortársak számára újszerű rendezési módszerei! (Állításonként 1 pont, összesen 2 pont.)**

Pl.: látványos, valóságghú díszlet és jelmez, természetességre törekvő játékmód (pl. elfordulás a nézőtértől), többközpontú színpadi jelenetek, valóságos tárgyak, kellékek használata stb. (Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

NÉVKEVERÉS

- 7. Az alábbi hasonló nevű szereplők különböző művekben szerepelnek. Nevezze meg a szerzőket és a művek címét, majd keressen és nevezzen meg élettörténetükből két párhuzamos vonást (hasonló élethelyzeteket, cselekedeteket, reakciókat stb.)! (Szerző, cím elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.) (Párhuzamos vonások elemenként 1 pont, összesen 4 pont.) (Mindösszesen 8 pont.)**

Júlia		Juli	
Szerző: Shakespeare		Szerző: Molnár Ferenc	
Cím: Romeo és Júlia		Cím: Liliom	
Párhuzamos vonások	Pl.: fiatal nők, akiknek meghal a szerelmük		
	Pl.: lázadók, szembefordulnak a környezetükkel, nem törődnek a társadalom elvárásaival és ítéletével		
Gertrudis		Gertrud	
Szerző: Katona József		Szerző: Shakespeare	
Cím: Bánk bán		Cím: Hamlet	
Párhuzamos vonások	Pl.: királynék		
	Pl.: mindketten férjük akarata ellen tesznek, mindketten erőszakos halált halnak		

SZÁLLÓIGÉK

- 8. Az alábbi idézetek Madách Imre Az ember tragédiája című művéből valók. Párosítsa össze a szállóigévé vált idézeteket a szín megnevezésével, ahol elhangzanak! (Páronként 1 pont, összesen 4 pont.)**

Szállóige	Szín neve
„Még a borsón is szépet álmodom.”	Falanszter
„...hát egy i miatt is Mehetni illy elszántan a halálba?,”	Konstantinápoly (Bizánc)
„Bakó, ügyes légy – órjást vesztesz el.”	Párizs
„Milliók egy miatt.”	Egyiptom

MŰVÉSZEK

- 9. Mely, a színházi előadások létrehozásában közreműködő művész munkáját (munkaeszközét) láthatjuk az alábbi képeken? (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

1. Pl.: zeneszerző, zenész, karmester, énekes
2. Pl.: jelmeztervező
3. Pl.: díszlettervező
4. Pl.: rendező, drámaíró, díszlettervező

(Bármely más, tartalmában helyes válasz – például a művészi hivatást gyakorló konkrét személy neve is – elfogadható.)

II. JELENETÉRTELMEZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK (30 PONT)

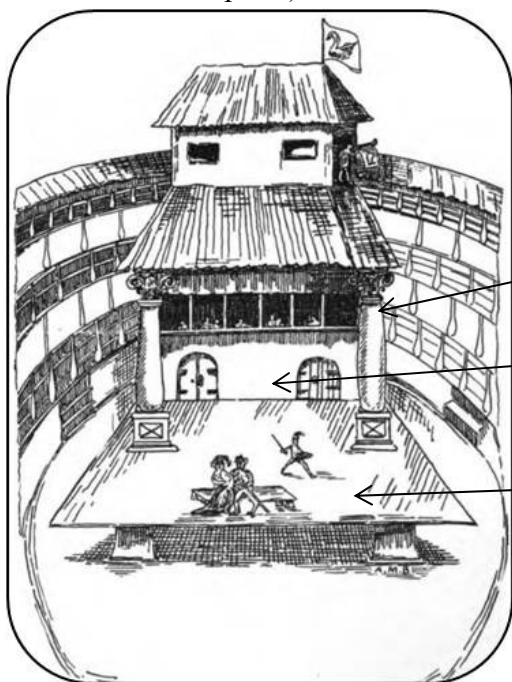
Feladatonként a pontszámot nem kell kerekíteni.

Ha a *Jelenetértelmezés* összpontszáma egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

10. Oldja meg az alábbi feladatokat!

a) „*A játék több színtéren, megszakítás nélkül, gyorsan pereg.*”

Írja az üres téglalapokba a reneszánsz színpad játéktereinek nevét, és a kitöltött mezőket kösse össze az alábbi metszet megfelelő helyeivel! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

felső színpad

hátsó színpad

előszínpad („kötény”)

(Elfogadható még az angol morálisjátékokból örökölt hármastagolás is: menny, kötény, pokol.)

b) Nevezze meg, mi az a három „elem”, amely a szöveg szerint nem hiányozhat a reneszánsz színházból! (1 pont, csak hibátlan válasz esetén adható pont.)

közönség, játéktér, színész

c) Nevezze meg, mit jelentett az angol reneszánsz színházban a trombitászó! (0,5 pont)

az előadás kezdetét

d) Írjon még két szabadon választott példát a három említett díszletelemen vagy kelléken kívül, amelyet egy angol reneszánsz színházban használhattak! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Pl.: pohár, kard, könyv stb. (Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

e) Nevezze meg, mely drámákból való a szövegben előforduló két idézet! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Most van az éjnek rémjáró szaka...”

Hamlet

„A szép Verona tárul itt elénk...”

Romeo és Júlia

-
- 11. Olvassa el az alábbi Shakespeare-ről szóló szöveget, majd fejtse ki néhány mondatban, melyek azok a dramaturgiai és nyelvi jellemzők, amelyeket a klasszicizmus korában Shakespeare drámáinak hibáiként tartottak számon!**

(3 pont)

Pl.: Shakespeare keveri a verses és prózai formát drámáiban, a nyelvhasználatban előfordulnak durva, közönséges kifejezések is, nem tartja be a hármas egység szabályát (tér, idő, cselekmény egysége), nagyszámú erőszakos cselekmény történik színpadán stb. (Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

A következő feladatok ötleteit több helyen a Matura Klasszikusok sorozat Romeo és Júlia-kiadványa adta. (Ikon Kiadó, 1992, amelyben a szövegmagyarázatokat, kérdéseket és a kiegészítő fejezeteket Géher István írta.)

- 12. Egészítse ki az alábbi hiányos szöveget! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)**

A színben a drámai szöveg mindkét jellegzetes formáját megtalálhatjuk. A Dajka megérkezéséig Júlia **monológot** mond, azután **párbeszéd/dialógus** formában folytatódik a jelenet.

- 13. A szín elején Júlia nem nyugodt. Fogalmazza meg egy-két mondatban a mű történetéből kiindulva, miért nyugtalan! (1 pont)**

Pl.: Mert előző éjjel a bálon megismerkedett az ellenséges család fiával, egymásba szerettek, és éjjel meg is fogadták, hogy összeházasodnak. (Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 14. Milyen érzések kavarnak Júliában? Nevezzen meg hármat ezek közül, és indokolja is az érzés okát! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)**

a) Pl. izgatott, mert szerelmes.

b) Pl. fél, hogy a dajka nem találja meg Romeót.

c) Pl. aggódik, hogy Romeó nem tartja meg a szavát.

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható. Pl. dühös a dajkára, mert lassú, mert megvárta őt.)

- 15. Írja le, milyen hasonlattal fogalmazza meg Júlia, hogy gyorsabb mozgást várna a dajkától! Indokolja, Ön szerint miért ezt a tárgyat használhatja Júlia a hasonlatban? (1 pont)**

hasonlat: „Fürgén röpülne dajkám, mint a labda”

indoklás: Pl.: a gyors, ütemes ide-oda mozgás jelölésére a két „játékos” között

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 16. A 16-17. sor az öregek és a fiatalok „nemzedéki” különbségéről szól. Fogalmazza meg egy mondatban, hogy a történet egészének ismeretében milyen többlet-jelentést adhatunk ennek a sornak! (2 pont)**

Pl.: Az öregséget azonosítja Júlia a halál felé menéssel, holott saját halálát vetíti előre, melyet pont sietsége, türelmetlensége, fiatal lendülete okoz.

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

-
- 17. A dajka érkezésekor a fáradtság és az öregkor nehézségeire hivatkozik. Fogalmazza meg egy mondatban, miért kelt ez komikus hatást a dráma előző jelenetének ismeretében! (1 pont)**

Pl.: Mert a néző tudja, hogy a Romeóval és barátaival való találkozás idején nem éppen fáradtan és öregesen viselkedett. Júlia viszont nem tudja ezt.

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 18. Fogalmazza meg röviden, mi a dajka személyes célja Júlia megvárásával, illetve ugyanez milyen dramaturgiai eszköz a szerző célja szerint! (Válaszonként 1-1 pont, összesen 2 pont.)**

A dajka célja: Pl. saját szerepének, fontosságának hangsúlyozása Júlia előtt.

A szerző dramaturgiai célja: Késleltetés.

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 19. A dajka a prózai szövegrészában milyen komikus megoldással dicséri Romeót? (1 pont)**

Pl.: Leszidja Júliát a férfiválasztásban való tapasztalatlansága, ügyetlensége miatt, választottját pedig mintha leszólná, úgy dicséri.

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 20. Fogalmazza meg egy-két mondatban, milyen összefüggésben van a dajka dicsérete Júlia erkély-jelenetben kimondott szavaival! (2 pont)**

Pl.: Júlia pont azokat a külső tulajdonságokat nem tartja sokra az erkély-jelenetbeli szövegében, amelyeket a dajka középpontba állít a személy megítélésénél.

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 21. „Mily furán felelgetsz” – mondja Júlia a dajkának. Írjon két idézetet a szövegből, mely példa Júlia mondatára! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)**

a) Pl.: „És azt üzenteti – hol az anyád?”

b) Pl.: „Eredj, kislány, s imádkozzál a jó Istenhez. Hát ti már megebédeltetek?”

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 22. Írjon két idézetet a szövegből, mely Júlia gyermeki személyiségjegyeit emeli ki! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)**

a) Pl.: „édes-édes daduskám”

b) Pl.: „Minek ízélsz...”

(Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

- 23. „Ni, ettől a szótól kigyúlsz azonnal,
A hejehuja vér arcodba szökken.”**

A fenti idézet a „szó-színház” szép példája. Milyen színészi játékelemet mond ki itt a szöveg? Fejtse ki röviden, miért és mi mindennek a kifejezésére használja ezt a módszert Shakespeare! (4 pont)

Pl.: A fenti idézet Júlia arcát, elpirulását írja le. A szó-színház gyakran közvetíti a nézőknek a szereplő arcán végbemenő változásokat, indulatokat, érzelmek megjelenését. Emellett alkalmas helyszín, idő megteremtésére, megadására, közvetlen környezet festésére is. (Bármely más, tartalmában helyes válasz elfogadható.)